

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.008.02.2023

Pani
Magdalena Moskwa
p.o. Dyrektora
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
ul. Strzelców Bytomskich nr 36
41-902 Bytom

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/033 „Udzielanie pomocy na usamodzielnienie wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinnych form pieczy zastępczej”.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie ¹ ul. Strzelców Bytomskich nr 36 41-902 Bytom
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Moskwa, p.o. dyrektora od 7 marca 2023 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Adam Tomaszewski, dyrektor, w okresie od 1 września 2019 r. do 6 marca 2023 r. (akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania wspierające na rzecz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. 2. Skuteczność udzielanej pomocy dla pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022. Dla realizacji celów kontroli wykorzystano dowody sporządzone w latach wcześniejszych oraz w okresie późniejszym, a także dane statystyczne z tych okresów.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Anna Hulboj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/86/2023 z 14 kwietnia 2023 (akta kontroli str. 1)

---

¹ Dalej „MOPR”.

² Dalej „Dyrektor”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia realizację zadań kontrolowanej jednostki w zakresie udzielania pomocy na usamodzielnienie wychowankom pieczy zastępczej, a stwierdzona nieprawidłowość nie miała wpływu na ocenę działalności MOPR w badanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

MOPR zapewnił prawidłową organizację wykonywania zadań obejmujących wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, a także prawidłowo przyznawano świadczenia w trybie decyzji administracyjnych. Miasto zapewniło środki finansowe na wydatki dotyczące usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, a MOPR zapewnił wystarczający dostęp do informacji o wsparciu wychowanków pieczy zastępczej. Opracowane przez osoby usamodzielniane indywidualne programy usamodzielnienia (IPU) sporządzane były prawidłowo i rzetelnie, a ich realizacja przebiegała – w większości przypadków - zgodnie z zamierzeniami. Cele zaplanowane w IPU najczęściej były realizowane, a usamodzielnieni wychowankowie kontynuowali naukę i podnosili swoje kwalifikacje, a także podejmowali zatrudnienie i podejmowali działania mające na celu uzyskanie mieszkania z zasobów Miasta Bytom.

NIK zwraca uwagę, że nie podejmowano działań monitorujących losy osób usamodzielnianych po zakończeniu realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.

Stwierdzono również, że pomiędzy sporządzonymi przez MOPR w latach objętych kontrolą sprawozdaniami rzeczowo-finansowymi z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej a sprawozdaniami z jego działalności występowały istotne różnice, dotyczące zarówno liczby świadczeń dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej i wydatkowanych środków finansowych na ten cel. Jako nieprawidłowość uznano także nieustalenie w przygotowanym przez MOPR projekcie Bytomskiego program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 wartości docelowych wskaźników w postaci mierników umożliwiających monitorowanie stopnia osiągnięcia celów w odniesieniu do wychowanków pieczy zastępczej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania wspierające na rzecz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej

Opis stanu
faktycznego

1. Prezydent Miasta Bytomia, zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁶, zarządzeniem nr 501 z dnia 7 listopada 2011 r. wyznaczył MOPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, a rolę zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 76 ust. 2 ww. ustawy, pełnił i realizował Dział Pieczy Zastępczej i Asysty Rodzinnej (do 31 marca 2022 r. - Dział Wsparcia Rodziny).

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, zwana dalej „ustawą o pieczy zastępczej”.

Do zadań tego Działu należało zajmowanie się rodzinną oraz instytucjonalną pieczęcią zastępczą.

(akta kontroli str. 5 i 361 – 363)

Dyrektor MOPR wyjaśniła, że MOPR, na mocy art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁷, będący jednostką organizacyjną miasta na prawach powiatu, realizuje zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie, jednakże nie posiada takiego statusu.

(akta kontroli str. 6 – 8)

Zatrudnienie w MOPR, w okresie objętym kontrolą, wynosiło 404 osoby w 2020 r. oraz 369 w 2021 r. i 2022 r. Na stanowiskach związanych z realizacją ustawy o pieczy zastępczej, w ww. latach w MOPR zatrudnionych było odpowiednio: 49, 46 i 46 osób, natomiast funkcję opiekuna usamodzielnienia pełniło sześciu pracowników .

Według stanu na koniec każdego roku okresu objętego kontrolą, w MOPR było zatrudnionych odpowiednio 12, dziewięciu i dziewięciu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Średnio na jednego koordynatora przypadało 10 rodzin. Jak wskazała Dyrektor, liczba rodzin przypadająca na koordynatora nie przekraczała ustawowego limitu (15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka). W okresie objętym kontrolą, Dyrektor nie zgłaszała potrzeby zatrudnienia większej liczby koordynatorów pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 3 – 4)

2. MOPR dysponował informacjami, w oparciu o własne rejestry, dotyczącymi liczby wychowanków z terenu Miasta Bytomia, przewidzianych do usamodzielnienia, w tym posiadał informacje o liczbie wychowanków, którzy pozostaną w rodzinach zastępczych po ukończeniu 18 roku życia i podejmą decyzję o usamodzielnieniu w późniejszych latach.

(akta kontroli str. 16)

Jak wyjaśniła Dyrektor, gromadzenie informacji o potrzebach związanych z finansowaniem wychowanków pieczy zastępczej odbywało się z wyprzedzeniem, co pozwoliło na zaplanowanie środków finansowych na ten cel. W okresie objętym kontrolą, zaplanowano, odpowiednio: 217, 207 i 191 usamodzielnień, natomiast realizowanych było, odpowiednio: 199, 184 i 156 usamodzielnień, w tym było odpowiednio 28, 10 i 21 osób, które przerwały proces usamodzielnienia w danym roku.

(akta kontroli str. 3 – 4 i 280)

Odnosnie liczby wychowanków, którzy nie są zainteresowani otrzymaniem pomocy z tytułu usamodzielnienia, MOPR dysponował informacjami, zawartymi w IPU. Jak wyjaśniła Dyrektor, na etapie sporządzania IPU wychowankowie pieczy zastępczej deklarowali chęć otrzymania pomocy na usamodzielnienie, jednakże z uwagi na brak stabilizacji oraz różnych sytuacji życiowych nie wykazywali chęci jej uzyskania.

(akta kontroli str. 16)

W 2020 r. 18 wychowanków opuszczających rodzinna pieczęcią zastępczą nie podjęło procesu usamodzielnienia. W 2021 r. dotyczyło to 23, a w 2022 r. – 35 wychowanków. Dyrektor wyjaśniła, że MOPR nie posiada wiedzy o przyczynach nie zgłaszania się wychowanków w celu podjęcia procesu usamodzielnienia.

---

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 901., zwana dalej „ustawą o pomocy społecznej”.

Na podstawie próby losowo wybranych dokumentacji 10 wychowanków, którzy najdłużej przebywali w pieczy zastępczej i którzy nie złożyli wniosku w celu podjęcia procesu usamodzielnienia, stwierdzono, że w każdym przypadku, przy sporządzaniu IPU, zostali oni poinformowani o możliwości uzyskania pomocy na usamodzielnienie oraz że warunkiem uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku. Zapisy w opracowanych przez te osoby IPU nie zawierały informacji mogących wskazywać, że nie były one zainteresowane otrzymaniem pomocy z tytułu usamodzielnienia. W dziewięciu IPU wskazano na możliwość złożenia wniosku o przydział mieszkania socjalnego, w jednym zapisano, jako planowane miejsce osiedlenia – „status osoby bezdomnej”. W dokumentacji trzech osób stwierdzono⁸, że zostały złożone przez wychowanków wnioski o przydział mieszkania socjalnego. W zbadanej dokumentacji nie stwierdzono pism i dokumentów poświadczających, że MOPR podejmował próby komunikowania się z wychowankiem lub jego opiekunem usamodzielnienia po uzyskaniu przez wychowanka pełnoletności. Osoby te urodziły się w latach 2000 – 2004.

(akta kontroli str. 9 – 12)

Jak wyjaśniła Dyrektor, z wychowankami pieczy zastępczej oraz z ich opiekunami rozmawiano o przebiegu procesu usamodzielnienia na etapie sporządzania IPU, m.in. o konieczności złożenia wniosku po opuszczeniu pieczy zastępczej w celu uzyskania pomocy finansowej. Omawiano warunki przyznania pomocy i jej odmowy. Przeprowadzone rozmowy nie były dokumentowane.

(akta kontroli str. 16)

3. Wydatki Bytomia, miasta na prawach powiatu, wyniosły ogółem 1 049 868,4 tys. zł w 2020 r., 1 198 976,6 tys. zł w 2021 r. i 1 183 442,7 tys. zł w 2022 r. Wydatki miasta na zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej⁹, w latach objętych kontrolą, wynosiły, odpowiednio: 21 331,3 tys. zł, 19 538,8 tys. zł i 18 617,5 tys. zł, stanowiąc, odpowiednio: 2,03%, 1,63% i 1,57% wydatków ogółem miasta.

W trzyletnim okresie objętym kontrolą, wydatki na zadania z ww. zakresu corocznie były mniejsze, stanowiąc w 2021 r. 91,60% wydatków z 2020 roku oraz w 2022 r. - 87,28% wydatków z 2020 r.

Jak wyjaśniła Dyrektor, w planie budżetu w rozdziałach 85508 i 85510 nie wyodrębniono pozycji dotyczących wydatków na zadania dotyczące usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, natomiast wydatkowano na te zadania następujące środki: 846,2 tys. zł w 2020 r., 1 072,7 tys. zł w 2021 r. i 763,9 tys. zł w 2021 r.

Wydatki związane z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej, na poszczególne formy pomocy wyniosły, w kolejnych latach objętych kontrolą:

- odpowiednio: 683,9 tys. zł, 720,0 tys. zł i 484,2 tys. zł na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- odpowiednio: 107,6 tys. zł, 268,5 tys. zł i 219,5 tys. zł na pomoc pieniężną na usamodzielnienie,
- odpowiednio: 44,0 tys. zł, 71,1 tys. zł i 47,7 tys. zł na pomoc pieniężną na zagospodarowanie,

⁸ Na podstawie znajdującej się w nich korespondencji.

⁹ Rozdz. 85504 (za 2020 bez Programu Dobry start) i rozdz.: 85508, 85509, 85510.

- odpowiednio: 10,7 tys. zł, 13,1 tys. zł i 12,6 tys. zł na utrzymanie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 3 – 4 i 280 – 281)

Jak wyjaśniła Dyrektor, uchwalone środki na zadania wynikające z ustawy o pieczy zastępczej były wystarczające i nie wystąpiły przypadki ograniczenia wydatków na ten cel.

(akta kontroli str. 281)

W okresie objętym kontrolą, Rada Miasta Bytomia nie skorzystała z możliwości podniesienia wysokości świadczeń pieniężnych dla wychowanków pieczy zastępczej, o której mowa w art. 91 ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 281)

4. W okresie objętym kontrolą, o przyznaniu środków w procesie usamodzielnienia, na poszczególne formy pomocy zwróciło się:

- o pomoc na kontynuowanie nauki:
  - w 2020 r. 185 osób, którym udzielono 1 262 świadczeń, na łączną kwotę 683,9 tys. zł,
  - w 2021 r. 149 osobom udzielono 1 356 świadczeń na łączną kwotę 720,0 tys. zł,
  - w 2022 r. - 130 osobom udzielono 831 świadczeń na łączną kwotę 484,2 tys. zł.
- o pomoc na usamodzielnienie:
  - w 2020 r. 18 osób (18 świadczeń), na łączną kwotę 107,6 tys. zł,
  - w 2021 r. – 44 osoby (44 świadczenia) na łączną kwotę 268,5 tys. zł,
  - w 2022 r. – 31 osób (31 świadczeń) na łączną kwotę 219,5 tys. zł. Wszystkie te osoby uzyskały świadczenie, o które wносиły.
- o pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej i rzeczowej:
  - w 2020 r. 23 osoby (23 świadczenia) na łączną kwotę 44,0 tys. zł,
  - w 2021 r. – 35 osób (35 świadczeń) na łączną kwotę 71,1 tys. zł,
  - w 2022 r. – 25 osób (25 świadczeń), na łączną kwotę 47,6 tys. zł. Wszystkie te osoby uzyskały świadczenie, o które wносиły.

MOPR nie rejestrował udzielonego wsparcia w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w uzyskaniu zatrudnienia. Z badania 30 IPU wynikało, że wychowankom pieczy zastępczej wskazywano sposób uzyskania mieszkania, tj. złożenie wniosku do jednostki organizacyjnej Miasta Bytomia zajmującej się mieszkaniami komunalnymi oraz sposób szukania pracy – zarejestrowanie się w Powiatowy Urzędzie Pracy.

Jak wyjaśniła Dyrektor, pracownicy socjalni oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali pomocy w przygotowaniu CV, pisaniu listów motywacyjnych oraz opiniowali wnioski o przyznanie lokali z zasobów miasta dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Ponadto MOPR prowadził mieszkanie chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej (mężczyzn), z którego skorzystało sześć osób w 2020 r. , pięć osób w 2021 r, i cztery osoby w 2022 r.

(akta kontroli str. 280 – 282)

W 2020 r. MOPR nie rejestrował udzielanej pomocy prawnej i psychologicznej, a w następnych latach liczba udzielonej tego rodzaju

pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej wyniosła: 266 w 2021 r. i 317 w 2022 r.

(akta kontroli str. 280)

W latach objętych kontrolą, MOPR wydał 37 decyzji odmawiających przyznania pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, z tego w 2020 r. – wydano 11 takich decyzji, w 2021 r. – 16, a w 2022 r. – 10 decyzji.

W 2020 r. od decyzji MOPR zostały wniesione dwa odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach (SKO), jednakże został uchybiony termin do złożenia odwołania, w 2021 r. były również dwa odwołania do SKO, w wyniku czego jedna decyzja została uchylona, a jedna utrzymana w mocy. W 2022 r. wniesiono dwa odwołania do SKO, w jednym przypadku został uchybiony termin do złożenia odwołania, w jednym przypadku SKO utrzymało decyzję w mocy,

(akta kontroli str. 280)

W wyniku zbadania 10 decyzji odmownych stwierdzono, że wszystkie badane przypadki odmów były zasadne. Odmowę pomocy na kontynuowanie nauki (trzy decyzje) uzasadniono niedostarczeniem zaświadczenia, że wnioskodawca był słuchaczem szkoły, że nie uczestniczy w zajęciach oraz, że zapisanie się do szkoły ma wyłącznie charakter formalny, zmierzający tylko do zachowania prawa do świadczenia (trzykrotnie nieklasyfikowany po I semestrze). Odmowę pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie uzasadniano brakiem własnego lokalu i przebywaniem nadal w pieczy zastępczej (trzy decyzje), nie złożeniem w wymaganym terminie IPU (jedna decyzja), samowolnym opuszczeniem przed osiągnięciem pełnoletności pieczy zastępczej (jedna decyzja – art. 152 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej), przekroczenie dochodu przy jednoczesnym braku przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy (jedna decyzja) oraz przebywaniem zakładzie karnym (jedna decyzja - art. 152 pkt 6 ustawy o pieczy zastępczej).

(akta kontroli str. 13 – 14)

Jak wyjaśniła Dyrektor, nie stwierdzono przypadku, by wychowanek pieczy zastępczej z lat 2020-2022, który wystąpił o pomoc finansową i któremu pomoc przysługiwała, nie został objęty żadną formą pomocy przewidzianą w art. 140 ust. 1 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 282)

Na próbie losowo wybranych 30 decyzji administracyjnych¹⁰, na podstawie których została przyznana pomoc finansowa dorosłym osobom opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze i którzy w latach objętych kontrolą, usamodzielniali się i występowali o środki stwierdzono, że we wszystkich przypadkach przyznana pomoc była w wysokości zgodnej z obowiązującymi przepisami¹¹.

(akta kontroli str. 17 – 24)

---

¹⁰ Do badania wybrano: 10 decyzji przyznających pomoc na kontynuowanie nauki, 10 decyzji przyznających pomoc na usamodzielnienie i 10 decyzji przyznających pomoc na zagospodarowanie. W wybranej próbie było 14 wychowanków rodzinnej i 16 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej.

¹¹ Określonych w obwieszczeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, odpowiednio: z dnia 23 marca 2018 r. (M. P. poz. 326); z dnia 10 marca 2021 r. (M. P. poz. 282) i z dnia 28 lutego 2022 r. (M. P. poz. 292).

MOPR nie udzielał pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia, w związku z powyższym do szczegółowego badania nie można było wybrać takich spraw. W kwestii uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, w IPU wskazywano sposób - złożenie wniosku o przydział mieszkania socjalnego, a w kwestii uzyskania zatrudnienia – usamodzielniany zobowiązał się zarejestrować w PUP lub poszukiwać pracy na własną rękę. Badane decyzje zostały wydane zgodnie z obowiązującymi przepisami, spełniały wymogi ustawy z 14 czerwca 1960 Kodeks postępowania administracyjnego¹². W 26 przypadkach decyzje zostały wydane przed upływem 30 dni, w pozostałych czterech przypadkach, wnioskodawca był informowany o niezłażwieniu sprawy w wymaganym terminie oraz informowano go o wyznaczeniu nowego terminu złażwienia sprawy. Średnio czas od złożenia wniosku o udzielenie pomocy do wydania decyzji administracyjnej, w 26 przypadkach wynosił 15 dni, a w przypadku czterech spraw, w których przedłużono postępowanie – 58 dni.

Czas najkrótszej procedury administracyjnej rozpatrywania wniosku wyniósł jeden dzień, a najdłuższej procedury – 29 dni, zaś w przypadku przedłużenia terminu złażwienia sprawy – 60 dni.

We wszystkich analizowanych postępowaniach do wniosku były dołączone wymagane dokumenty, a w przypadku ich braku, wnioskodawca był wzywany do ich dostarczenia. Przed przyznaniem pomocy sprawdzano długość pobytu wnioskodawcy w pieczy zastępczej, pod kątem spełniania warunku określonego w art. 141 ustawy o pieczy zastępczej. W przypadku przyznania pomocy na usamodzielnienie lub zagospodarowanie prawidłowo ustalono dochód wnioskodawcy.

We wszystkich badanych przypadkach, wychowankowie pieczy zastępczej mieli zatwierdzony IPU, w którym określono zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia (wspieranie z realizacji celu) oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych (ukończenie szkoły i kontynuowanie nauki w następnej), a także sposób uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych (złożenie wniosku o przydział mieszkania z zasobów Miasta) oraz podjęcie przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia (poszukiwanie pracy samodzielnie, przez znajomych lub zarejestrowanie się w urzędzie pracy), czego wymaga art. 145 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej. W 25 badanych sprawach, osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazała osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawiła pisemną zgodę tej osoby, zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej. W pięciu przypadkach wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia nastąpiło z naruszeniem ww. terminu, Wybór opiekuna nastąpił na 5, 10 (x2) i 11,5 (x2) miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności przez wychowanka i miał miejsce w latach 2016 – 2019.

(akta kontroli str. 17 – 24 i 265 – 274)

Jak wyjaśniła Dyrektor MOPR, niedochowanie terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia wynikało z indywidualnej sytuacji wychowanków. Główną przyczyną opóźnień był brak osoby, która miałby pełnić tę funkcję w sytuacji, gdy pomiędzy wychowankami a rodzinami zastępczymi nie wywiązały się silne więzi i ze strony wychowanków nie było gotowości do

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 775, zwany dalej „Kpa”.

wskazania ich na opiekunów, a także gdy w otoczeniu wychowanków nie było osób, którym można by powierzyć tą funkcję.

(akta kontroli str. 255)

5. Rada Miejska Bytomia, uchwałą nr XXXVII/522/20 w dniu 21 grudnia 2020 r. uchwaliła *Bytomski program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023*¹³, wypełniając w ten sposób dyspozycję art. 180 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej. Projekt *Programu* został opracowany przez MOPR, Rada Miejska nie dokonała w przedłożonym projekcie żadnych zmian. Zadanie przygotowania trzyletnich programów wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej zostało w Regulaminie organizacyjnym MOPR przypisane Działowi Pieczy Zastępczej i Asysty Rodzinnej.

(akta kontroli str. 25 – 53, 255 i 362)

W składanych sprawozdaniach z działalności MOPR, zgodnie z art. 182 ust. 6 ustawy o pieczy zastępczej, wykazane były potrzeby w zakresie systemu pieczy zastępczej. Wskazywano na potrzebę promowania rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zwiększenia funkcjonujących niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, przy jednoczesnym zmniejszaniu liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Potrzeby zawarte w tych sprawozdaniach stanowiły podstawę *Programu*.

Do potrzeb nie zaliczono spraw związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej, jednakże *Program* zakładał wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

(akta kontroli str. 97 – 98, 112 i 169)

Bytomski program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021–2023 koncentrował się głównie na działaniach mających na celu tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu przez rodziny funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz stworzeniu optymalnego systemu pieczy zastępczej, a w zakresie zagadnień związanych z usamodzielnieniem wychowanków pieczy zastępczej, zawierał on zadania obejmujące wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Zadania te polegały na:

- systematycznym wspieraniu usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, m.in. poprzez zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym dla chłopców oraz utworzenie mieszkania chronionego dla dziewcząt,
- udzieleniu pomocy w odnalezieniu się na rynku pracy, m.in. poprzez udział w programie specjalnym realizowanym przez PUP w Bytomiu.

Wskaźnikiem realizowanych działań była liczba wychowanków, którzy odpowiednio skorzystali z pomocy finansowej, przebywali w mieszkaniach chronionych, złożyli wnioski o mieszkanie socjalne i którzy je otrzymali oraz zostali objęci specjalnym programem realizowanym przez PUP. Natomiast nie zostały ustalone wartości docelowe wskaźników w postaci mierników

---

¹³ Zwany dalej „Programem”.

umożliwiających monitorowanie stopnia osiągnięcia celów w odniesieniu do wychowanków pieczy zastępczej, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 49)

W omawianym *Programie*, koordynatorem jego realizacji ustanowiono MOPR. Również do MOPR należały zadania związane z wspieraniem usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, a w realizacji specjalnego programu, mającego na celu odnalezienie się wychowanków na rynku pracy uczestniczyć miał również PUP w Bytomiu.

Zgodnie z postanowieniami *Programu*, w terminie do 31 marca każdego roku za rok poprzedni, MOPR przedstawił Prezydentowi Miasta Bytomia sprawozdanie z realizacji *Programu*

(akta kontroli str. 53 – 81)

W sprawozdaniach z realizacji ww. programu podano m.in. wykonane działania w zakresie wspierania usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Podano też dane statystyczne dotyczące liczby sporządzonych IPU, wypłaconych świadczeń i udzielonych porad, liczbę wychowanków, którzy złożyli wnioski o mieszkanie z zasobów Miasta (21 w 2021 r. i 24 w 2022 r.), liczbę wychowanków, którzy mieszkanie otrzymali (33 w 2021 r. i 10 w 2022 r.), liczbę wychowanków przebywających w mieszkaniu chronionym (pięciu i czterech) oraz liczbę wychowanków objętych specjalnym programem przez PUP (trzech i jeden).

akta kontroli str. 79)

Mieszkanie chronione dla dziewcząt nie zostało utworzone. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPR, trwają poszukiwania odpowiedniego lokalu z zasobów Miasta. Mając bowiem doświadczenia z prowadzenia takiego lokalu, poszukuje się mieszkania znajdującego się w niedużej odległości od centrum miasta, przystosowanego maksymalnie dla trzech dziewcząt, posiadającego odpowiednie zaplecze sanitarne, a w przypadku konieczności jego przystosowania do oczekiwanych standardów, koszty tych działań muszą się mieścić w możliwościach finansowych MOPR.

(akta kontroli str. 255– 256)

Program zakładał monitorowanie jego realizacji, które miało polegać na zbieraniu danych dotyczących realizowanych zadań. W tym zakresie MOPR realizował postanowienia *Programu*, a w sporządzanych sprawozdaniach przedstawiał dane dotyczących ujętych w nim i realizowanych zadań.

W *Programie* zawarto również skalę bieżących i przyszłych potrzeb na terenie Bytomia, dotyczących wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 53 – 81)

6. W okresie objętym kontrolą MOPR nie był kontrolowany przez Prezydenta Miasta Bytomia lub Wojewodę Śląskiego¹⁴ kontrola w zakresie realizacji zadań związanych z usamodzielnieniem wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 127 i 282)

W okresie objętym kontrolą, do Prezydenta Miasta Bytomia wpłynęły trzy skargi na działalność PCPR oraz pięć skarg w zakresie funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie miasta. Wszystkie złożone skargi na

---

¹⁴ W 2021 r. kontrola przeprowadzona przez Wojewodę Śląskiego dotyczyła „Oceny zakresu i poziomu usług świadczonych przez Noclegownię, w tym zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami oraz prawidłowości realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej”.

funkcjonowanie pieczy zastępczej, dotyczyły funkcjonowania jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej i zostały złożone przez jedną osobę. Skargi te zostały zbadane i skarżącej została udzielona odpowiedź. Trzy skargi były rozpatrywane przez Radę Miejską w Bytomiu i zakończone wydaniem uchwały. Wszystkie skargi zostały uznane za bezzasadne.

Żadna ze złożonych skarg nie dotyczyła wsparcia udzielanego osobom usamodzielnianym.

(akta kontroli str. 128 – 156)

Do MOPR, w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi i wnioski w odniesieniu do działalności na rzecz usamodzielnienia dorosłych wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 281)

7. W okresie objętym kontrolą, Dyrektor MOPR składał Prezydentowi Miasta Bytomia coroczne sprawozdanie z działalności MOPR.

(akta kontroli str. 84 – 112 i 159 – 171)

We wszystkich sprawozdaniach ujęto sprawy związane z usamodzielnieniem pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. W sprawozdaniach przedstawiono dane dotyczące udzielonej pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, w podziale na wychowanków, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą, placówki opiekuńczo wychowawcze oraz tych, którzy opuścili placówki na podstawie ustawy o pomocy społecznej, podając jednocześnie liczby osób, którym przyznano świadczenia, liczbę i kwoty udzielonych świadczeń.

(akta kontroli str. 92 – 93, 106 – 108 i 164 – 165).

Co roku w sprawozdaniach przedstawiano Prezydentowi Miasta Bytomia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, natomiast do ww. potrzeb nie zaliczono spraw związanych z usamodzielnianiem się wychowanków pieczy zastępczej. W szczególności wskazywano, że prawidłowa realizacja zadań pomocy społecznej wymaga nie tylko zabezpieczenia w budżecie odpowiednich środków finansowych, ale również zapewnienia niezbędnych zasobów kadrowych, sprzętu i wyposażenia. Wskazano także na konieczność promowania rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zwiększenia liczby funkcjonujących niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, przy jednoczesnym zmniejszaniu liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 97 – 100, 114 i 171)

W wyniku badania danych dotyczących pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej zawartych w sprawozdaniach z działalności MOPR oraz w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej¹⁵ z okresu objętego kontrolą, stwierdzono, że sprawozdania te zawierały rozbieżne dane, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 84 – 112, 157 – 169 i 184 – 249)

---

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. poz. 1111).

Prezydent Miasta Bytomia nie zwracał się o wyjaśnienie rozbieżności danych zawartych w ww. sprawozdaniach.

(akta kontroli str. 256)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Badanie spójności sprawozdań z działalności MOPR, przekazywanych Prezydentowi Miasta Bytomia, ze sprawozdaniami rzeczowo-finansowym z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wykazało rozbieżności danych dotyczących usamodzielnianych osób wychodzących z pieczy zastępczej. I tak w sprawozdaniach:
  - za 2020 r. stwierdzono następujące niezgodności w zakresie liczby świadczeń i kwot wydatków:
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej udzielono ogółem 699 świadczeń, natomiast w sprawozdaniu z działalności MOPR, że tym wychowankom udzielono ogółem 655 świadczeń,
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że liczba udzielonych świadczeń na kontynuowanie nauki wynosiła 676, a w sprawozdaniu z działalności, że 634,
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że udzielono 14 świadczeń na zagospodarowanie, a w sprawozdaniu z działalności, że 12,
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że wychowankom opuszczającym instytucjonalną pieczę zastępczą udzielono ogółem 605 świadczeń na kwotę 366 180 zł, natomiast w sprawozdaniu z działalności MOPR, że tym wychowankom udzielono ogółem 631 świadczeń na kwotę 365 122 zł,
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że na kontynuowanie nauki przez wychowanków opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą udzielono 587 świadczeń na kwotę 298 525 zł, a w sprawozdaniu z działalności, że udzielono 567 świadczeń na kwotę 297 467 zł,
  - za 2021 r. stwierdzono następujące niezgodności w zakresie liczby świadczeń i kwot wydatków:
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że tym wychowankom udzielono ogółem 652 świadczenia na kwotę 473 333 zł, a w sprawozdaniu z działalności MOPR, że tym wychowankom udzielono ogółem 602 świadczenia na kwotę 463 599,56 zł,
    - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że na kontynuowanie nauki udzielono 619 świadczeń na kwotę 331 207 zł, a w sprawozdaniu z działalności, że 568 świadczeń na kwotę 314 810,39 zł,
    - w sprawozdaniu rzeczowo finansowym podano, że na usamodzielnienie udzielono 18 świadczeń na kwotę 109 996 zł, a w sprawozdaniu z działalności – 19 świadczeń na kwotę 115 990,20 zł,
    - podana liczba świadczeń na zagospodarowanie była zgodna – 15, natomiast w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano, że kwota wydatków na ten cel wyniosła 32 130 zł, a sprawozdaniu z działalności - 32 798,97 zł,

- za 2022 r. stwierdzono następujące niezgodności w zakresie danych dotyczących udzielonej pomocy osób usamodzielnianych opuszczających rodzinną pieczę zastępczą:
  - w sprawozdaniu z działalności MOPR podano dane liczbowe wynikające ze sprawozdania rzeczowo-finansowego, obejmujące jedynie okres od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r., a nie ujęto w tym zestawieniu danych za I półrocze 2022 r. Różnice w tych sprawozdaniach były istotne,
  - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano ogólną liczbę świadczeń – 666 na kwotę 566 898 zł, a w sprawozdaniu z działalności – 311 świadczeń na kwotę 318 449,33 zł,
  - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano 616 świadczeń udzielonych na kontynuowania nauki na kwotę 353 926 zł, a w sprawozdaniu z działalności - 272 świadczeń na kwotę 163 167,33 zł,
  - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano 26 świadczeń udzielonych na usamodzielnienie na kwotę 169 032 zł, a w sprawozdaniu z działalności - 18 świadczeń na kwotę 121 512 zł,
  - w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym podano 24 świadczenia udzielone na zagospodarowanie na kwotę 43 949 zł, a w sprawozdaniu z działalności - 18 świadczeń na kwotę 33 770 zł.

(akta kontroli str. 92, 106 – 107, 164 – 165, 184 – 249 i 250 – 251)

W wyjaśnieniach Dyrektor MOPR stwierdziła, że wykazana niespójność w ww. sprawozdaniach wynikała z braku mechanizmów weryfikacji przekazywanych danych oraz, że nie potrafi wskazać konkretnej przyczyny wystąpienia błędów.

(akta kontroli str. 256 – 257)

W ocenie NIK, opisane wyżej ustalenia świadczą o nierzetelnym działaniu MOPR w zakresie sprawozdawczym w całym okresie objętym kontrolą oraz o braku odpowiedniego nadzoru nad przygotowaniem dokumentów na potrzeby organów Miasta.

2. W przygotowanym przez MOPR projekcie *Bytomskiego programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023*, nie zostały ustalone wartości docelowe wskaźników w postaci mierników umożliwiających monitorowanie stopnia osiągnięcia celów w odniesieniu do wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 25 – 52)

NIK zauważa, aby móc jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie czy cel został zrealizowany, do każdego celu należy określić miernik. Przyjęte mierniki powinny umożliwić rzetelne i obiektywne określenie stopnia realizacji celu; odnieść się do rezultatu jaki ma być osiągnięty; mierzyć tylko to na co jednostka ma wpływ; bazować na wiarygodnych i w miarę dostępnych informacjach (Załącznik do komunikatu nr 6 Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem (Dz. Urz. MF poz. 56). Wykonanie celów i zadań należy zatem obserwować i kontrolować za pomocą wyznaczonych mierników, które są kluczowym narzędziem pozwalającym na monitorowanie ich osiągnięcia (Por. pkt 6 Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, załącznik do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie

standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).

Zdaniem NIK, nieustalenie mierników, w których wskazane byłyby wartości początkowe i końcowe, powoduje że MOPR nie dysponuje fundamentalnym instrumentem umożliwiającym monitorowanie stopnia realizacji celów, zatem niemożliwa będzie ocena, czy wyznaczone działania zmierzają we właściwym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS zapewnił prawidłową organizację wykonywania zadań obejmujących wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Prawidłowo też przyznawano świadczenia w trybie decyzji administracyjnych. Zapewnione były środki finansowe na wydatki dotyczące usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej. Jednakże nierzetelnie sporządzano sprawozdania z działalności MOPR oraz sprawozdania rzeczowo-finansowym z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a dane w nich zawarte były rozbieżne. Spójności danych w dokumentach sprawozdawczych nie dochowano ani w odniesieniu do liczby świadczeń dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej ani do kwot wydatkowanych środków na ten cel. Stwierdzono także pięć przypadków wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia z naruszeniem terminu określonego w art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, wskazującego by wyznaczenie opiekuna nastąpiło co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Skuteczność udzielanej pomocy dla pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą

1. Na etapie sporządzania IPU osoby usamodzielniane informowane były przez pracowników socjalnych oraz przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej o przysługujących im formach pomocy, a w analizowanych IPU znajdowały się zapisy informujące o konieczności złożenia wniosku o przyznanie danej formy pomocy. W IPU przytoczono też treść art. 145 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, mówiącą o tym, że warunkiem uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku.

(akta kontroli str. 27)

Na stronie internetowej MOPR była udostępniona rzetelna informacja dotycząca świadczeń dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. W zakładce *Rodzinna piecza zastępcza*¹⁶ przedstawiono jaką pomoc mogą uzyskać usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej) i jakie wymogi muszą być spełnione by się o taką pomoc ubiegać. Ponadto na stronie internetowej MOPR¹⁷, oprócz wzorów IPU i oświadczenia o wyrażeniu zgody na pełnienie funkcji opiekuna, umieszczone były wzory wniosków o udzielenie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki oraz o udzielenie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie/zagospodarowanie. Podany był także numer telefonu, na który¹⁸ można było dzwonić aby załatwiać sprawy związane z usamodzielnianiem pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

¹⁶ https://moprbytom.sam3.pl/strona-3333-rodzinna_pieczka_zastepcza.html

¹⁷ https://moprbytom.bip.sam3.pl/strona-3336-swiadczenie_dla_wychowankow.html

¹⁸ https://moprbytom.sam3.pl/strona-3341-informator_dzialu_pieczki_zastepczej_i.html

Informacje o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby opuszczające pieczę zastępczą były także umieszczane w gablocie znajdującej się na parterze budynku, w którym znajdowała się komórka organizacyjna zajmująca się sprawami osób usamodzielnianych.

Informacje zamieszczane na stronie internetowej MOPR były aktualne.

(akta kontroli str. 261 – 264)

Analiza dokumentacji 30 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej wykazała, że:

- w 25 przypadkach osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazała osobę, która podjęła się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, a w pięciu przypadkach nie dochowano tego terminu, co przedstawiono w pkt 1.4.;
- we wszystkich przypadkach została przedstawiona pisemna zgoda osoby wyznaczonej na opiekuna;
- opiekunem usamodzielnienia została: w 10 przypadkach osoba tworząca rodzinę zastępczą, w pięciu przypadkach - osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, w trzech przypadkach - pracownik socjalny MOPR, w siedmiu wychowawca z instytucjonalnej pieczy zastępczej, w jednym dyrektor placówki, a w czterech przypadkach – inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą, w tym w trzech przypadkach matka osoby usamodzielnianej. Wszyscy wyznaczeni opiekunowie zostali zaakceptowani przez Dyrektora MOPR;
- we wszystkich przypadkach IPU został opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, w terminie określonym w art. 145 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej, czyli co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności;
- w badanej próbie, opracowanie IPU miało miejsce średnio po upływie 10 miesięcy od ustanowienia opiekuna usamodzielnienia. Najkrótszy czas jaki upłynął od ustanowienia opiekuna usamodzielnienia do sporządzenia IPU wynosił siedem miesięcy, a najdłuższy – 16 miesięcy, co wynikało z wyznaczania opiekuna usamodzielnienia 18 miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą;
- wszystkie badane IPU zostały zatwierdzone przez Dyrektora MOPR, tj. jednostki właściwej na terenie Bytomia do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie;
- wszystkie badane IPU określały zadania przewidziane do realizacji oraz sposób i formy ich realizacji, osoby odpowiedzialne i instytucje wspierające, planowane terminy ich realizacji oraz zobowiązania opiekuna usamodzielnienia wobec wychowanka;
- w badanych IPU wskazano sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych (np. ukończenie szkoły i podjęcie nauki w innej szkole), uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (wnioski do zarządcy mieszkań komunalnych) oraz sposób uzyskania zatrudnienia (np. rejestracja w PUP). W 16 IPU określano także inne cele do osiągnięcia, np. uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego, utrzymanie dobrych kontaktów z rodziną i środowiskiem, uzyskanie alimentów i odzyskanie opieki nad synem;
- w badanych IPU nie określono sposobu pomiaru (wskaźniki) wykonania zadań.

(akta kontroli str. 265 – 274)

2. W MOPR nie wypracowano procedur służących monitorowaniu/ nadzorowaniu procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPR, monitorowanie tego procesu odbywało się przez realizację postanowień spisanych w IPU, a w przypadku zmian poprzez dokonywanie jego modyfikacji. Ponadto, od korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki wymagano przedłożenia zaświadczenia potwierdzającego uczęszczanie do szkoły.

(akta kontroli str. 282)

Analiza dokumentacji 30 usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej pod kątem przebiegu realizacji działań zaplanowanych w IPU wykazała, że:

- działania ujęte w analizowanych IPU były realizowane terminowo, zgodnie z przyjętymi założeniami. Tylko w przypadku nie dostarczenia przez osoby usamodzielniane, korzystające z pomocy na kontynuowanie nauki zaświadczenia o uczęszczaniu do szkoły, MOPR podejmował działania interwencyjne i wyjaśniające,
- w IPU, sformułowano zadania dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej obejmujące zdobycie zawodu (kwalifikacji), podjęcie zatrudnienia oraz uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (wnioski do zarządcy mieszkań komunalnych). We wszystkich badanych sprawach wychowankowie realizowali te zadania, wnosząc o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, a po uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych - najczęściej przy wynajmie mieszkania, występowali o pomoc na zagospodarowanie i usamodzielnienie. MOPR na bieżąco sprawdzał realizowanie zadania dotyczącego kontynuowania nauki, żądając dostarczenia zaświadczenia o uczęszczaniu do szkoły. W przypadku gdy osoby korzystające z tej formy pomocy nie reagowały na kierowane do nich pisma, MOPR pozyskiwał informacje o frekwencji tych osób z danej szkoły,
- w MOPR na bieżąco sprawdzano wywiązywanie się z kontynuowania nauki przez pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Na podstawie analizowanej dokumentacji nie można jednak ustalić czy osoby zaangażowane w proces usamodzielnienia, w szczególności opiekun usamodzielnienia, wywiązały się ze swoich zobowiązań zawartych w programie usamodzielnienia,
- na podstawie analizowanej dokumentacji nie można ustalić jak przebiegała współpraca opiekuna usamodzielnienia z wychowankiem, gdyż w aktach wychowanków nie było dokumentów świadczących o takiej współpracy,
- na podstawie analizowanej dokumentacji nie można stwierdzić częstotliwości kontaktów opiekunów z wychowankami, gdyż w aktach wychowanków nie było dokumentów pozwalających na jej ustalenie,
- we wszystkich badanych przypadkach, wnioskujący o pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie podawał na co chce przeznaczyć wnioskowane środki. W tych sprawach dokonywano sprawdzenia zasadności poniesienia wnioskowanych wydatków i ich celu. Każdorazowo pracownik socjalny opiniował składany wniosek o daną formę pomocy, odnosząc się do sytuacji życiowej składającego wniosek o pomoc i wskazując jej zasadność. Z zapisów zawartych w aktach należy wnioskować, że moment wystąpienia o pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie, a także przeznaczenie tych środków były konsultowane z pracownikiem socjalnym. MOPR nie

przeprowadzał działań mających na celu ustalenie czy przekazane środki były wykorzystane zgodnie z wnioskiem.

(akta kontroli str. 275 – 276)

Jak wskazano w pkt 1.2. nin. wystąpienia, w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą, odpowiednio 28, 10 i 21 osób przerwało proces usamodzielnienia. Na podstawie próby dokumentacji 10 osób, które ten proces przerwały i które urodziły się w latach 1999 – 2003, stwierdzono, że osoby te wniosły o przyznanie pomocy na kontynuowania nauki, otrzymały wnioskowaną pomoc, ale w związku z nieuczęszczaniem na zajęcia zostały skreślone z listy słuchaczy. W analizowanej dokumentacji w dziewięciu przypadkach nie stwierdzono informacji o przyczynach przerwania nauki. W jednym przypadku wychowanek podał, że wyjeżdża na stałe za granicę.

Z ww. osób, jedna otrzymała pomoc na zagospodarowanie, a dwie otrzymały pomoc na zagospodarowanie i na usamodzielnienie. Żadna z ww. osób nie skorzystała z wszystkich form pomocy. W tych przypadkach MOPR nie podejmował działań interwencyjnych lub wyjaśniających.

(akta kontroli str. 284 – 285)

W latach objętych kontrolą, nie wystąpił przypadek zawieszenia pomocy na kontynuowanie nauki.

(akta kontroli str. 283)

3. Analiza dokumentacji 30 osób – pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, które w latach objętych kontrolą, rozpoczęły proces usamodzielnienia i były w jego trakcie, wykazała, że dla tych osób zapanowano łącznie - 255 zadań, z tego 188 zadań (73,7%) zostało zrealizowanych lub było w trakcie realizacji (w tym 84 zostało zrealizowanych oraz 104 było w trakcie realizacji), a 67 (26,3%) nie zostało zrealizowane.

Najczęstszymi formami wsparcia wynikającymi z IPU były: otrzymanie pomocy na zagospodarowanie, usamodzielnienie oraz uzyskanie pomocy na kontynuowanie nauk – ujęte w IPU wszystkich 30 wychowanków. We wszystkich analizowanych IPU wychowankowie pieczy zastępczej planowali zdobycie wykształcenia i kwalifikacji, a także uzyskanie zatrudnienia. W 29 IPU wychowankowie zamierzali uzyskać mieszkanie z zasobów gminy. Ponadto dwie osoby planowały uzyskanie renty socjalnej, a trzy - alimenty. 26 wychowanków w IPI za cel wybrało utrzymanie kontaktów z rodziną, krewnymi i ze środowiskiem.

Skuteczność poszczególnych form wsparcia przedstawiała się następująco:

- otrzymanie pomocy na zagospodarowanie – zaplanowane przez 30 osób (30 zadań), zrealizowane zostało przez 22 osoby, niezrealizowane przez osiem osób. Skuteczność – 73,3%,
- otrzymanie pomocy na usamodzielnienie – zaplanowane przez 30 osób (30 zadań), zrealizowane zostało przez 21, niezrealizowane przez dziewięć osób. Skuteczność – 70,0%
- otrzymywanie pomocy na kontynuowanie nauki – zaplanowane przez 30 osób (30 zadań) zrealizowane zostało przez dwie osoby, a w trakcie było realizowane przez 27 osób, niezrealizowane przez jedną osobę. Skuteczność – 96,7%

Realizacja pozostałych celów, zaplanowanych w IPU, przedstawiała się następująco:

- uzyskanie wykształcenie i kwalifikacji zaplanowane przez 30 osób (60 zadań) zrealizowane zostało przez jedną osobę, a w trakcie było realizowane przez 27 osób, niezrealizowane przez dwie osoby. Skuteczność – 93,3%,
- uzyskanie mieszkania z zasobu gminnego zaplanowało 29 osób, (29 zadań) zrealizowane zostało przez 10 osób, niezrealizowane przez 19 osób. Skuteczność – 34,5%,
- podjęcie zatrudnienia zaplanowało 30 osób (30 zadań), sześć osób podjęło zatrudnienie, a 24 osoby celu tego nie zrealizowało. Skuteczność 20,0%,
- uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego zaplanowało 15 osób, zrealizowało ten cel 14 osób, jedna nie zrealizowała tego celu. Skuteczność 93,3%,
- uzyskanie renty socjalnej zaplanowały dwie osoby i obie ją uzyskały. Skuteczność 100%,
- uzyskanie alimentów zaplanowały trzy osoby, z których dwie uzyskały alimenty, a jedna nie uzyskała alimentów. Skuteczność 66,7%.

(akta kontroli str. 286 – 303)

Z analizowanej dokumentacji brak było informacji poświadczających współpracę MOPR z innymi instytucjami w związku z realizacją celów i zadań określonych w IPU wychowanków. Stwierdzono jednak, że każdorazowo, w przypadku zwrócenia się przez jednostkę organizacyjną miasta zajmującą się mieszkaniowym zasobem komunalnym o opinie w sprawie wniosku wychowanka pieczy zastępczej o przyznanie mieszkania, MOPR opiniował wnioski, stwierdzając, że nie ma możliwości powrotu do miejsca, w którym dana osoba mieszkała przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Ten warunek był jednym z kryteriów wyboru osób, którym przysługuje pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 uchwały Rady Miejskiej w Bytomiu nr XXV/367/20 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bytom¹⁹.

(akta kontroli str. 304 – 319)

W MOPR w Bytomiu dokonywane były oceny końcowe procesu usamodzielniania, o których mowa w art. 145 ust. 7 ustawy o pieczy zastępczej.

Na przykładzie losowo wybranych dokumentacji 10 usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, ustalono, że ocena taka była dokonywana po osiągnięciu przez wychowanka 25 lub 26 roku życia, w zależności od jego sytuacji życiowej i korzystania z przysługującej mu pomocy z tytułu usamodzielnienia lub pomimo nie ukończenia 25 roku życia - po otrzymaniu pomocy na zagospodarowanie i na usamodzielnienie i deklaracji, że wychowanek nie zamierza kontynuować nauki.

We wszystkich analizowanych przypadkach ocena końcowa została dokonana przy udziale osoby usamodzielnianej, opiekuna usamodzielnienia oraz pracownika socjalnego. Oceny te – we wszystkich przypadkach - zostały zatwierdzone przez Dyrektora MOPR.

¹⁹ Dz. Urz. Woj. Śl. Z 4 marca 2020 r., poz. 1850, dalej „uchwała w sprawie zasad wynajmowania lokali”.

Analiza 10 ocen końcowych wykazała, że dokonano oceny realizacji dla tych osób łącznie 89 zadań, z tego 77 zadań (86,5%) zostało zrealizowanych, a 12 zadań(13,5%) nie zostało zrealizowane.

W analizowanych ocenach końcowych odniesiono się do realizacji dziewięciu celów. I tak:

- ustabilizowanie sytuacji mieszkaniowej zaplanowało dziewięć osób (dziewięć zadań) zostało zrealizowane przez osiem osób, jedna osoba nie zrealizowała tego celu (oczekiwała na przyznanie mieszkania komunalnego), czyli 88,9% realizacji,
- uzyskanie wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej oraz uzyskanie kwalifikacji zawodowych zaplanowało 10 osób (10 zadań), zrealizowało dziewięć osób, jedna nie zrealizowała, czyli 90% realizacji,
- uzyskanie przysługujących uprawnień (renta socjalna, ubezpieczenie zdrowotne) zaplanowało 10 osób (10 zadań) i wszystkie cel ten zrealizowały, czyli 100% realizacji,
- nabycie umiejętności potrzebnych do właściwego funkcjonowania w społeczeństwie zaplanowało 10 osób (10 zadań) i wszystkie cel ten zrealizowały, czyli 100% realizacji,
- podjęcie zatrudnienia zaplanowało 10 osób (10 zadań), cel ten zrealizowało osiem osób, dwie osoby celu tego nie zrealizowały, czyli 80% realizacji,
- podtrzymanie korzystnych kontaktów z rodzoną, krewnymi i środowiskiem zaplanowało 10 osób (10 zadań) i wszystkie cel ten zrealizowały, czyli 100% realizacji,
- otrzymanie pomocy na usamodzielnianie zaplanowało 10 osób (10zadań), dziewięć osób cel ten zrealizowało, jedna nie zrealizowała, czyli 90% realizacji,
- otrzymanie pomocy na zagospodarowanie zaplanowało 10 osób (10 zadań), dziewięć osób cel ten zrealizowało, jedna nie zrealizowała, czyli 90% realizacji,
- otrzymanie pomocy na kontynuowanie zaplanowało 10 osób (10 zadań), pięć osób cel ten zrealizowało, pięć nie zrealizowało, czyli 50% realizacji,

We wszystkich przypadkach proces usamodzielnienia został oceniony pozytywnie, a usamodzielniony wychowanek pieczy zastępczej ustabilizował swoją sytuację życiową.

(akta kontroli str. 343)

Dyrektor MOPR wyjaśnił, że w niektórych przypadkach występują problemy z realizacją oceny końcowej usamodzielniania, tj. zadania określonego w art. 145 ust. 7 ustawy o pieczy zastępczej. Problemem jest brak kontaktu z osobami usamodzielnianymi, gdyż nie kontaktują się one z pracownikami MOPR, nie podają aktualnych adresów pobytu, te okoliczności zaś powodują, że brak jest możliwości realizowania w tych przypadkach ww. obowiązku.

(akta kontroli str. 344)

4. Na podstawie próby 30 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w oparciu o informacje uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu, ustalono, że na dzień zakończenia kontroli jedna z ww. osób była

zarejestrowana jako osoba bezrobotna, 20 osób z ww. w ogóle nie figurowało w rejestrach urzędu, a dziewięć - w okresie objętym kontrolną było zarejestrowane jako bezrobotne. W urzędzie rok po opuszczeniu pieczy zastępczej było zarejestrowanych osiem osób.

(akta kontroli str. 345 – 348)

W oparciu o informacje uzyskane z ZUS, ustalono, że - według stanu na dzień zakończenia kontroli²⁰, spośród 30 osób objętych badaniem, osiem ww. wychowanków posiadało ubezpieczenie z tytułu 0110 – pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, jedna osoba - z tytułu 0120 – pracownik młodociany oraz jedna – z tytułu 0411 – wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług. Jedna osoba została zgłoszona przez płatnika do ubezpieczenia zdrowotnego. O sześciu osobach ZUS nie miał danych. Po upływie roku od opuszczenia pieczy zastępczej osiem osób posiadało ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienie, a jedna - ubezpieczenie zdrowotne.

Z pozostałych 13 osób, ZUS podał, że zostali zgłoszeni do ubezpieczenia w różnych okresach, jako pracownicy młodociani, wykonujący umowę na zlecenie lub jako pracownicy podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Ponadto, z czterech osób, które były zgłoszone do ubezpieczenia z tytułu 0920 – osoba pobierająca stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które została skierowana przez powiatowy urząd pracy, dwie osoby w dniu zakończenia kontroli podlegały ubezpieczeniu.

(akta kontroli str. 349 – 355)

W wyniku sprawdzenia zakresu korzystania przez pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej ze świadczeń pomocy społecznej, ustalono, na próbie 30 osób sześcioro z nich z takiej pomocy korzystało po upływie roku po opuszczeniu pieczy zastępczej, natomiast według stanu na dzień zakończenia kontroli, żaden z nich z takiej pomocy nie korzystał.

(akta kontroli str. 320 – 321)

W toku niniejszej kontroli skierowano do 20 opiekunów usamodzielnianych wychowanków anonimowe ankiety dotyczącą przebiegu procesu usamodzielnienia. Z otrzymanych ośmiu ankiet wynika, że nie wystąpiły większe problemy przy sporządzaniu IPU, wskazano natomiast na niezdecydowanie wychowanka dotyczące jego przyszłości, problemy ze zrozumieniem procedury usamodzielnienia, brak zaangażowania w sporządzanie IPU. Współpraca z wychowankiem została określona jako dobra. Wskazano jednak, że problemem było utrzymanie kontaktu ze względu na częste zmiany miejsca pobytu i numeru telefonu przez wychowanków.

Jako problemy utrudniające usamodzielnienie wskazano brak lokalu mieszkalnego oraz niewystarczające środki finansowe, zarówno z udzielonej pomocy, jak i z dochodów własnych, na pokrycie wszystkich kosztów związanych z remontem, zakupem meblowania. Największym problemem w sprawowaniu opieki, oprócz skontaktowania się z wychowankiem, był brak zaangażowania wychowanków w proces usamodzielniania i zmotywowanie ich do podjęcia różnych aktywności, w tym do podjęcia pracy, a także obciążenie problemami rodziny biologicznej. Największe korzyści przyniosło

---

²⁰ Tj. 28 czerwca 2023 r.

uzyskanie stałej pracy i lokalu mieszkalnego, a także nabycie umiejętności załatwiania spraw urzędowych. Zdaniem ankietowanych proces usamodzielnienia nie wymaga poprawy, wskazano jedynie na potrzebę większej liczby mieszkań oraz mieszkań chronionych, w których pod nadzorem trenera, nabywali by koniecznych umiejętności. Ujednolicenie wzoru IPU i wniosków o pomoc, zdaniem ankietowanych ułatwiło by ich sporządzenie oraz współpracę pomiędzy różnymi instytucjami, aczkolwiek IPU nie ma zastosowania w dalszym procesie usamodzielniania. Nie wskazano na potrzebę ustalenia wzoru wniosków o pomoc czy rozliczania z przyznanej pomocy, stwierdzając, że są to osoby dorosłe i należy im pozwolić podejmować samodzielnie decyzje.

Z wysłanych 30 ankiet do usamodzielnianych wychowanków, otrzymano tylko jedną ankietę, a z udzielonych odpowiedzi wynika, że konieczne informacje wychowanek uzyskał w MOPR i w rodzinie zastępczej. Jego zdaniem nie było współpracy z opiekunem usamodzielnienia, a jedynym problemem było nieotrzymanie mieszkania (stąd konieczność mieszkania z dziadkami) i związku z tym nie podjęcie usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 322 – 338)

5. MOPR nie prowadził działań mających na celu ustalenie losów wychowanków pieczy zastępczej, ani nie gromadził o nich informacji. Nie posiadał zatem informacji o osiągniętych przez nich sukcesach lub poniesionych porażkach w trakcie usamodzielnienia, a także nie miał wiedzy ilu z nich podjęło zatrudnienie oraz ilu z nich zarejestrowało się w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne. Nie były także gromadzone dane na temat korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej.

MOPR nie badał też skuteczności procesu usamodzielniania oraz trwałości efektów usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 283)

Według informacji uzyskanych z jednostki zarządzającej zasobem mieszkaniowym Miasta Bytomia, w latach 2020-2022 o przyznanie mieszkania do zasiedlenia z tytułu opuszczenia pieczy zastępczej złożono 64 wnioski, z tego w 2020 r. – 19 wniosków, w 2021 r. – 21 wniosków, a w 2022 r. – 24 wnioski.

Z tego, 52 wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie i wnioskodawcy zostali wpisani na listę osób oczekujących na przyznanie lokalu, w tym – 19 wnioskodawców z 2020 r., 16 wnioskodawców w 2021 r. i – 18 wnioskodawców w 2022 r..

W latach objętych kontrolą, przyznano 48 lokali mieszkalnych z tytułu opuszczenia pieczy zastępczej, z tego w 2020 r. – 5 lokali, w 2021 r. – 33 lokale i w 2022 r. – 10 lokali.

Średni czas oczekiwania na uzyskanie lokalu mieszkalnego, liczony od daty zatwierdzenia listy osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu do dnia zawarcia umowy najmu lub umowy o przeprowadzenia remontu lokalu na koszt własny przyszłego najemcy wynosił 49,5 miesięcy, a w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą średni czas oczekiwania wynosił odpowiednio: 72, 49 i 27,5 miesięcy.

Z 48 przyznanych lokali mieszkalnych, 15 stanowiły lokale do remontu na koszt własny przyszłego najemcy.

W mieście obowiązywały przepisy ułatwiające osobom opuszczającym pieczę zastępczą otrzymanie lokalu mieszkalnego, przyjęte w uchwale

w sprawie zasad wynajmowania lokali. Zgodnie z nią, osobom, które opuszczają lub w okresie do 12 miesięcy przed złożeniem wniosku opuściły pieczę zastępczą i nie mają możliwości powrotu do miejsca zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, przysługuje pierwszeństwo wynajmu lokalu na czas nieoznaczony za czynsz za lokale mieszkalne, przy zachowaniu kryterium dochodowego.

(akta kontroli str. 304 – 319 i 356 – 360)

Według opinii Dyrektora MOPR, ustawowe formy pomocy odpowiadają potrzebom usamodzielnianych wychowanków, a przy wyborze form pomocy brano pod uwagę zapisy w IPU oraz składane przez nich wnioski. Jako główne bariery związane z usamodzielnieniem, Dyrektor wskazała brak chęci współpracy usamodzielnianego wychowanka, nieprzekazywanie informacji o miejscu zamieszkania po opuszczeniu pieczy zastępczej lub o zmianie numeru telefonu oraz niewystarczający zasób mieszkań komunalnych.

Odsetek osób opuszczających pieczę zastępczą niezainteresowany procesem usamodzielnienia wyniósł w 2020 r. – 8,30 %, w 2021 r. – 11,11% i w 2022 r. – 18,32%. W opinii Dyrektor MOPR nie występują różnice pomiędzy usamodzielniającymi się wychowankami z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie poziomu wykształcenia oraz przygotowania do dorosłego życia, a także w podejściu do procesu usamodzielnienia.

W okresie objętym kontrolą, w realizowanym procesie usamodzielnienia tylko w jednym przypadku wystąpiło zjawisko patologiczne - jeden wychowanek został osadzony w zakładzie karnym, a jego proces usamodzielnienia został przerwany.

Zdaniem Dyrektora, na niepowodzenia w realizacji IPU wpływ miały złe wzorce wychowawcze oraz powroty do rodzin biologicznych.

Jej zdaniem obowiązujące uregulowania prawne zapewniają wystarczające warunki do skutecznego działania, jednakże miasto nie ma wystarczającego zasobu mieszkaniowego, aby zapewnić odpowiednie warunki mieszkaniowe wszystkim osobom opuszczającym pieczę zastępczą i w tym zakresie proponowano udzielenie wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu chronionym.

Stwierdziła też, że pomocy w znalezieniu zatrudnienia udziela urząd pracy, a pracownicy MOPR mogą jedynie pomocy w napisaniu CV oraz listu motywacyjnego.

W opinii Dyrektora, współpraca z opiekunami usamodzielnienia nie stwarza problemów i nie występują deficyty osób, które mogą pełnić funkcję opiekuna usamodzielnienia. Funkcje te pełnią też pracownicy MOPR lub placówek opiekuńczo-wychowawczych.

MOPR nie monitorował losów byłych wychowanków, ponieważ są to osoby dorosłe, które mają prawo podejmować samodzielne decyzje, a ustawodawca nie narzucił konieczności ani możliwości monitorowania ich sytuacji.

W jej ocenie, brak ramowego wzoru IPU nie jest kłopotliwy, a brak standaryzacji przepisów dotyczących IPU nie powodował sytuacji, że przesyłane informacje okazywały się niewystarczające dla ośrodków działających na terenie innych powiatów. MOPR proponuje jednak by powstał ramowy wzór IPU wraz z wykazem niezbędnej dokumentacji do jego opracowania.

Zdaniem Dyrektora, nie ma potrzeby uregulowanie kwestii dotyczących składników pomocy na zagospodarowanie i celów na jakie osoba usamodzielniana może przeznaczyć pomoc pieniężną. Nie ma potrzeby również stwarzania wzoru dokumentów pozwalających na rozliczanie osób usamodzielnianych z przyznanej pomocy. Pomoc na usamodzielnienie należy bowiem rozumieć szeroko i to do osoby składającej wniosek należy określenie potrzeb w tym zakresie.

(akta kontroli str. 339 – 342)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPR zapewnił wystarczający dostęp do informacji o wsparciu wychowanków pieczy zastępczej, prawidłowo oraz w sposób rzetelny opracowywano i realizowano indywidualny program usamodzielniania. Cele zaplanowane w IPU w większości przypadków były realizowane, usamodzielnieni wychowankowie kontynuowali naukę i podnosili swoje kwalifikacje, podejmowali zatrudnienie oraz podejmowali działania w celu uzyskania mieszkania z zasobów miasta. Nie podejmowano działań monitorujących losy osób usamodzielnianych po zakończeniu realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.

IV. Wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, 21na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie właściwego nadzoru nad prawidłowością i rzetelnością sporządzanych przez MOPR sprawozdań, w szczególności w zakresie spójności danych o usamodzielnianych wychowankach pieczy zastępczej.
2. Uwzględnienie w projekcie nowego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej mierników pozwalających na dokonywanie oceny stopnia realizacji przyjętych celów i zadań

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 8 września 2023 r.

Kontroler
Anna Hulboj
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....